

Kadry i płace

kancelarie rp

Kancelarie RP to nowa jakość w usługach prawnych. Sieć prawna zrzesza dynamicznie rozwijające się, w pełni niezależne kancelarie ze wszystkich województw, a doświadczeni specjaliści udzielają kompleksowej pomocy prawnej.

NARUSZENIA PRAWA

Nowe obowiązki gmin dotyczące sygnalistów

Każdy wójt, burmistrz i prezydent miasta musi zapewnić, by w podległym mu urzędzie wdrożono procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych o naruszeniu prawa oraz podejmowania stosownych działań następczych.

MALWINA RĄCZKA

W związku z procedowaną ustawą o ochronie osób zgłaszających naruszenia prawa, implementującą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii do krajowego porządku prawnego, szereg podmiotów prawnych i organów będzie zobowiązanych dostosować swoje funkcjonowanie do nowych regulacji. W szczególności skomplikowanej sytuacji znajdują się m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich organy wykonawcze, które – poza obowiązkiem wdrożenia procedury wewnętrznej (umożliwiającej dokonywanie zgłoszeń o naruszeniach wewnątrz jednostki dla pracowników i współpracowników jednostki) – zobligowane zostaną do wprowadzenia odrębnej, dodatkowej procedury dotyczącej zgłoszeń zewnętrznych.

Podstawowe jednostki samorządu terytorialnego, tj. gminy, zostały zwolnione z obowiązku wdrażania procedur wewnętrznych w przypadku, gdy liczba ich mieszkańców nie przekracza 10 tys. Nadal jednak ciężą na nich obowiązek wprowadzenia procedury dotyczącej przyjmowania i obsługi zgłoszeń zewnętrznych.

Bez wyjątków

Cały rozdział 4 projektowanej ustawy został poświęcony odrębnemu rodzajowi zgłoszenia – zgłoszeniu zewnętrznemu. Umożliwia on sygnalizację przekazanie informacji o naruszeniu prawa odpowiednim organom publicznym oraz Rzecznikowi Praw Obywatelskich.

Zgłoszenie zewnętrzne następuje niezależnie od uprzedniego zgłoszenia naruszenia wewnątrz pomiotu, z którym wiąże się jego kontekst pracowniczy. Zgodnie z definicją ustawową przez organ publiczny należy rozumieć naczelne i centralne organy administracji rządowej, terenowe organy administracji rządowej, organy

państwowe z wyłączeniem Rzecznika Praw Obywatelskich, organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego, regionalne izby obrachunkowe, Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego oraz Komisję Nadzoru Finansowego.

W odniesieniu do zgłoszeń zewnętrznych nie mają zastosowania przepisy zwalniające z obowiązku wprowadzenia procedur najmniejsze gminy (do 10 tys. mieszkańców). Oznacza to, że każdy wójt, burmistrz i prezydent miasta musi zatroszczyć się o wprowadzenie w podległym sobie urzędzie procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz podejmowania stosownych działań następczych.

Trzy kanały

Gminy zobowiązane są do udostępnienia możliwości dokonywania zgłoszeń zewnętrznych za pośrednictwem trzech kanałów:

- ustnego (w tym telefonicznego),
- papierowego,
- elektronicznego.

Zaleca się udostępnienie odrębnego dedykowanego numeru telefonu i adresu poczty elektronicznej lub aplikacji dla przyjmowania zgłoszeń w formie zdalnej (telefonicznej i elektronicznej), co jednoznacznie pozwoli przyporządkować przekazane informacje jako zgłoszenie sygnalizacyjne. Jednak prawidłowe przyjęcie zgłoszenia w formie ustnej (bezpośredniej) oraz pisemnej może rodzić niemałe komplikacje.

Praktyczne problemy

Nietrudno wyobrazić sobie sytuację, kiedy klient urzędu, chcący dokonać zgłoszenia zewnętrznego, kieruje się do przypadkowego pracownika urzędu i wyluszcza mu problem bez uprzedniego informowania, że działa jako sygnalista. Możliwy jest też wpływ pisma na ogólny adres urzędu, bez wyluszczenia na kopercie dopisku, że zawiera ono zgłoszenie sygnalizacyjne, bez za-

ZDANIEM AUTORKI

Malwina Rączka

radca prawny, Kancelaria Radców Prawnych Tomasz Czapczyński sp.k.

Pomimo widocznych trudności ustawodawcy z zakończeniem procesu legislacyjnego nad ustawą o ochronie osób zgłaszających naruszenia prawa, o czym świadczy ponad 10-miesięczne opóźnienie w implementacji dyrektywy unijnej, projektowany termin na dostosowanie działalności urzędów do nowych przepisów będzie wynosił dwa miesiące od dnia wejścia ustawy, a okres vacatio legis ustawy wyniesie kolejne dwa miesiące. Oznacza to, że od dnia ogłoszenia ustawy na wdrożenie nowych rozwiązań urzędy będą miały jedynie cztery miesiące. Jest to niezwykle krótki okres na wdrożenie odpowiednich procedur i przeszkolenie kadry. Gminy już teraz powinny zainteresować się tym tematem i podjąć działania przygotowawcze.

tytułowania w sposób jasno informujący, że stanowi zgłoszenie w trybie przepisów ustawy. Powyższe przykłady generują szereg problemów prowadzących do potencjalnych naruszeń ustawy w zakresie przyjęcia zgłoszenia

- dokonywania ich wstępnej weryfikacji,
- podejmowania działań następczych oraz związanego z tym przetwarzania danych osobowych,
- kontaktu ze zgłaszającym w celu przekazywania infor-

„ To gmina będzie miała obowiązek rozstrzygnąć, w ramach jakich przepisów rozpoznawać dane „wystąpienie” klienta urzędu

przez nieupoważnionego pracownika, naruszenia szczególnych zasad ochrony danych osobowych i tajemnicy w zakresie uzyskanych informacji.

Tylko upoważniony urzędnik

Projekt ustawy przewiduje szczególne wymagania wobec pracowników urzędu przyjmujących zgłoszenie. Muszą oni zostać imiennie upoważnieni do podejmowania konkretnych działań w oparciu o przepisy ustawy o sygnalistach, w tym do:

- przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych,

macji zwrotnych i zwracania się o dodatkowe informacje w zakresie przekazanych informacji, a nawet do przekazywania zainteresowanym osobom informacji na temat procedury zgłoszeń zewnętrznych.

Wybór pracownika upoważnionego do obsługi zgłoszeń powinien zostać dokonany na podstawie jego kwalifikacji zawodowych, a w szczególności wiedzy fachowej na temat prawa i praktyk w dziedzinie ochrony danych oraz umiejętności wypełnienia powierzonych zadań.

Ustawodawca usankcjonował konieczność odpowiedniego przeszkolenia upoważ-

nionego pracownika, co ma zagwarantować prawidłowe pełnienie obowiązków, przestrzeganie procedur ustawowych oraz zachowanie tajemnicy w zakresie informacji i danych osobowych.

Kwalifikacja zgłoszenia

To na gminie będzie spoczywał obowiązek rozstrzygnięcia, w ramach jakich przepisów rozpoznawać dane „wystąpienie” klienta urzędu.

Na szczęście, ustawodawca przewidując sytuacje, że zgłoszenie zewnętrzne mogłoby zostać przyjęte przez nieupoważnionego pracownika, wskazał sposób dalszego postępowania polegający na odpowiednim przekazaniu zgłoszenia. Niemniej samo zakwalifikowanie danego „wystąpienia” klienta urzędu jako zgłoszenia w reżimie ustawy o sygnalistach albo wniosku lub skargi składanych w trybie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, może nie być oczywiste.

Podstawowym kryterium, które należy zbadać w celu właściwego przyporządkowania wystąpienia, jest jego przedmiot pozwalający na weryfikację, czy zgłoszenie mieści się w zakresie naruszeń prawa wskazanych w przepisach o sygnalistach oraz ustalenie, czy w zgłoszeniu występuje kontekst związany z pracą.

Odnosząc się do przedmiotu, przepisy ustawy w art. 3 wskazują konkretne sektory, w obrębie których dopuszcza się możliwość dokonywania zgłoszeń. Są to m.in.:

- zamówienia publiczne,
- bezpieczeństwo transportu,
- ochrona środowiska,
- zdrowie publiczne,
- ochrona konsumentów,
- ochrona prywatności i danych osobowych i inne.

W odniesieniu do zgłoszeń zewnętrznych jest to katalog zamknięty. Po pozytywnej weryfikacji przedmiotu zgło-

sznienia należy ocenić, czy przekazana informacja może zostać zakwalifikowana jako uzyskana w kontekście związanym z pracą, rozumianym bardzo szeroko jako obecne, przyszłe lub byłe zatrudnienie lub współpraca na podstawie innego rodzaju stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług, pełnienia funkcji lub służby, a nawet udział w procesie rekrutacyjnym. Jeżeli wystąpienie mieści się w zakresie wyżej wskazanych kryteriów, sprawa powinna być rozpoznawana w reżimie przepisów o sygnalistach, które ustanawiają rygorystyczne procedury i terminy rozpoznawania zgłoszeń, podejmowania działań następczych i przekazywania informacji zwrotnych zgłaszającemu.

Sprawozdania i informacje

Poza obligatoryjnym wdrożeniem procedury zgłoszeń zewnętrznych, na organy gminy zostaną nałożone dodatkowe obowiązki polegające na:

- sporządzeniu sprawozdania za każdy rok kalendarzowy, zawierającego dane statystyczne dotyczące zgłoszeń zewnętrznych, szczegółowo wskazane w przepisach; sprawozdanie będzie przekazywane do Rzecznika Praw Obywatelskich w terminie do 31 marca roku następującego po roku, za jaki jest sporządzane,
- umieszczeniu w oddzielnej sekcji na swojej stronie Biuletynu Informacji Publicznej, w sposób zrozumiały dla potencjalnego zgłaszającego, szerokiego katalogu informacyjnego na temat trybu postępowania, obowiązujących terminach, zasadach poufności, zasadach przetwarzania danych osobowych, warunkach objęcia ochroną zgłaszającego i innych. /@